

OBČINA POSTOJNA

NAČRT ZAŠČITE IN REŠEVANJA OB JEDRSKI ALI RADIOLOŠKI NESREČI

Verzija 1.0

Zadeva št. 061-6/2009

Datum; 30.09.2010

	NAZIV, IME IN PRIIMEK	DATUM, PODPIS
Izdela	Občina Postojna, zanjo Branko Petan s.p.	
Odobril	Poveljnik CZ občine Postojna, Marko Fičur	
Sprejel	Župan občine Postojna, Jernej Verbič	
Skrbnik	Občina Postojna, Rifet Kendič	

KAZALO

KAZALO SLIK	4
1 JEDRSKA ALI RADIOLOŠKA NESREČA	5
1.1 Uvod	5
1.2 SPLOŠNO O JEDRSKI IN RADIOLOŠKI NESREČI	5
1.3 VIRI NEVARNOSTI	6
1.3.1 JEDRSKI OBJEKTI	6
1.3.2 SEVALNI OBJEKTI	8
1.3.3 RADIOLOŠKI IZREDNI DOGODKI	8
1.3.4 NESREČE V TUJINI	8
1.4 VERJETNOST NASTANKA VERIŽNE NESREČE	10
1.5 SKLEPNE UGOTOVITVE	10
2 OBSEG NAČRTOVANJA	11
2.1 TEMELJNE RAVNI NAČRTOVANJA	11
2.1.1 NAČRT OBČINE POSTOJNA	11
2.2 NAČELA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI	11
3 KONCEPT ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI	12
3.1 TEMELJNE PODMENE NAČRTA	12
3.2 KONCEPT ODZIVA IN AKTIVIRANJE OBČINSKEGA NAČRTA	13
4 SILE IN SREDSTVA TER RAZPOLOŽLJIVI VIRI	16
4.1 IZVAJALCI NALOG ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI	16
4.2 MATERIALNO-TEHNIČNA SREDSTVA ZA IZVAJANJE NAČRTA	16
4.3 FINANČNA SREDSTVA ZA IZVAJANJE NAČRTA	17
5 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE	18
5.1 OBVEŠČANJE O JEDRSKI ALI RADIOLOŠKI NESREČI	18
5.2 OBVEŠČANJE SPLOŠNE JAVNOSTI O JEDRSKI ALI RADIOLOŠKI NESREČI	18
5.3 OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE PREBIVALCEV NA OGROŽENEM OBMOČJU	19
5.3.1 OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE PREBIVALCEV OB JEDRSKI NESREČI V NEK	19
5.3.2 OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE OGROŽENIH PREBIVALCEV OB DRUGIH JEDRSKIH ALI RADIOLOŠKIH NESREČAH	19
6 AKTIVIRANJE SIL IN SREDSTEV	20
6.1 AKTIVIRANJE SIL IN SREDSTEV	20
6.2 POMOČ V SILAH IN SREDSTVIH	20
7 UPRAVLJANJE IN VODENJE	22

7.1	PRISTOJNOSTI IN NALOGE ORGANOV VODENJA	22
7.2	OPERATIVNO VODENJE	23
7.3	ORGANIZIRANOST ZVEZ	24
8	<u>MONITORING RADIOAKTIVNOSTI</u>	25
8.1	REDNI MONITORING	25
8.2	IZREDNI MONITORING	25
9	<u>UKREPI IN NALOGE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI</u>	26
9.1	ZAŠČITNI UKREPI	26
9.1.1	VRSTE ZAŠČITNIH UKREPOV	26
9.1.1.1	Takojšnji zaščitnimi ukrepi	26
9.1.1.2	Prehrambeni zaščitnimi ukrepi	28
9.1.1.3	Dolgoročni zaščitni ukrepi	29
9.1.2	RADIOLOŠKA ZAŠČITA INTERVENCIJSKEGA IN DRUGEGA OSEBJA	29
9.1.3	IZVAJANJE ZAŠČITNIH UKREPOV OB JEDRSKI NESREČI V NEK ALI V TUJINI	30
9.2	NALOGE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI	30
9.2.1	PRVA POMOČ IN NUJNA MEDICINSKA POMOČ	30
9.2.2	PRVA VETERINARSKA POMOČ	31
9.2.3	GAŠENJE IN REŠEVANJE OB POŽARIH	31
9.3	PREKLIC IZVAJANJA ZAŠČITNIH UKREPOV IN RAZGLASITEV PRENEHANJA NEVARNOSTI	31
10	<u>OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA</u>	32
11	<u>RAZLAGA POJMOV IN OKRAJŠAV</u>	33
11.1	POMEN POJMOV	33
11.2	SEZNAM KRATIC	35
12	<u>SEZNAM PRILOG IN DODATKOV</u>	36
12.1	SKUPNE PRILOGE	36
12.2	POSEBNE PRILOGE	36
12.3	SKUPNI DODATKI	37
12.4	POSEBNI DODATKI	37

KAZALO SLIK

Slika 1. Lokacija NE Krško	7
Slika 2. Jedrske elektrarne v Evropi.....	9
Slika 3. Koncept odziva ob jedrski ali radiološki nesreči:	14
Slika 4. Mreža zgodnjega obveščanja (MZO)	25

1 JEDRSKA ALI RADIOLOŠKA NESREČA

1.1 UVOD

Občinski načrt zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči, verzija 1.0, je izdelan na podlagi:

- regijskega načrta zaščite in reševanja ob jedrski nesreči, verzija 2.0, ki ga je Izpostava URSZR pripravila leta 2006 in
- noveliranega na podlagi državnega načrta ob jedrski ali radiološki nesreči, verzija 3.0, sprejetega v letu 2010.

Ta načrt upošteva obveznosti lokalne skupnosti pri načrtovanju in izvajanju nalog ZRP v skladu z obstoječimi ocenami ogroženosti za tovrstne nevarnosti in nesreče ter v skladu z Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 51/06 – UPB 1 in 95/07 – ZSPJS - H), Zakonom o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 102/04 – UPB 2), Uredbo o vsebini in izdelavi načrtov zaščite in reševanja (Uradni list RS, št. 3/02, 17/02, 17/06 in 76/08) ter drugimi predpisi.

Ta načrt zaščite in reševanja je izdelan:

- za primer jedrske nesreče v NEK (ali v tujini) po kriteriju, kot veljajo določila v državnem načrtu ZIR za območje splošne pripravljenosti, kjer se izvajajo dolgoročni zaščitni ukrepi,
- ali radiološki nesreči na območju Slovenije oziroma, če bi prišlo do nesreče s čezmejnimi radiološkimi vplivi v tujini.

1.2 SPLOŠNO O JEDRSKI IN RADIOLOŠKI NESREČI

Jedrske in radiološke nesreče so izredni dogodki, ki neposredno ogrožajo prebivalce in okolje in zahtevajo zaščitne ukrepe. Vsak izredni dogodek v splošnem še ne pomeni nastanka nesreče. Lahko gre za zmanjšanje jedrske ali sevalne varnosti, ki tudi zahteva ustrezen preventivni odziv.

- Radiološke nesreče so izredni dogodki, ki zahtevajo zaščitne ukrepe zaradi povečanega ionizirajočega sevanja in onesnaženja z radioaktivno snovjo oziroma kontaminacije. Radiološke nesreče se lahko zgodijo:
- v sevalnih objektih (industrijski, raziskovalni in zdravstveni objekti z obsevalnimi napravami ali z radioaktivnimi snovmi in odlagališča z rudarsko ali hidrometalurško jalovino):
- pri ravnanju z zaprtimi ali odprtimi viri sevanja,
- s pospeševalniki delcev in drugimi viri ionizirajočega sevanja.

Radiološka nesreča lahko nastane kjerkoli iz znanih ali neznanih razlogov:

- z nevarnimi viri ionizirajočega sevanja med obratovanem ali pri skladiščenju,
- padca satelita z radioaktivnimi snovmi,
- prevoza radioaktivnih snovi.

Jedrske nesreče so izredni dogodki, ki zahtevajo zaščitne ukrepe zaradi nevarnega sproščanja radioaktivnih virov energije. Jedrske nesreče so lahko hkrati tudi radiološke. To velja še posebej za nesreče v jedrskih elektrarnah, ker vsebujejo veliko količino jedrskih in radioaktivnih snovi. Jedrski objekti, v katerih se lahko zgodijo jedrske in radiološke nesreče, so:

- jedrske elektrarne,
- raziskovalni reaktorji,
- reaktorji na plovilih,

- skladišča in odlagališča radioaktivnih snovi in
- industrijski objekti (npr. proizvodnja jedrskega goriva).

Ionizirajoče sevanje je sevanje z dovolj energije, da poškoduje obsevano snov. Viri so lahko naravni ali umetni. Zaradi radioaktivnih snovi v okolju (zemlja, zrak, voda in tudi hrana) je človek neprestano izpostavljen ionizirajočemu sevanju. V zvezi s tem govorimo o dozi sevanja, ki jo telo prejme.

Do zunanjega obsevanja pride, če je vir prodornega sevanja, npr. rentgenskega, v človekovi okolici. Izpostavitvev sevanju in škoda, ki jo človek ob tem utrpi, narašča sorazmerno s časom zadrževanja v območju sevanja in z oddaljenostjo do vira sevanja (s kvadratom razdalje).

Do notranjega obsevanja pride zaradi vnosa radioaktivnih snovi v telo, z vdihavanjem kontaminiranega zraka (inhalacija), uživanja kontaminirane hrane in pijače (ingestija) ter tudi zaradi vnosa skozi kožo, zlasti če je poškodovana. Notranje obsevanje je lahko nevarno predvsem pri vnosu radioaktivne snovi, ki seva sicer malo prodorna sevanja v obliki delcev - alfa (α) in beta (β), a lahko povzroči velike poškodbe organov in drugih tkiv. Izpostavitvev sevanju in škoda, ki jo človek ob tem utrpi, je v tem primeru odvisna od časa zadrževanja snovi v telesu, kar je zelo različno in odvisno tudi od lastnosti radioaktivne snovi. Ob uničenju velikega števila celic organa ali tkiva so posledice za organizem lahko zelo resne, celo smrtne, in se pokažejo relativno hitro po obsevanju. Te učinke imenujemo *deterministične* in je zanje značilno, da imajo prag - ne opazamo jih pod dozo sevanja, ki je nižja od neke mejne vrednosti. Nad pragom pa se posledice večajo s prejeto dozo in običajno predstavljajo rakaste spremembe v celicah. Kancerogenost sevanja je učinek, katerega verjetnost z večanjem doze narašča, pokaže pa se po daljšem času. To je *stohastični* učinek oziroma učinek zaradi statistično ugotovljenih okvar celic. Pri spolnih celicah pa se posledice običajno pokažejo šele na potomcih.

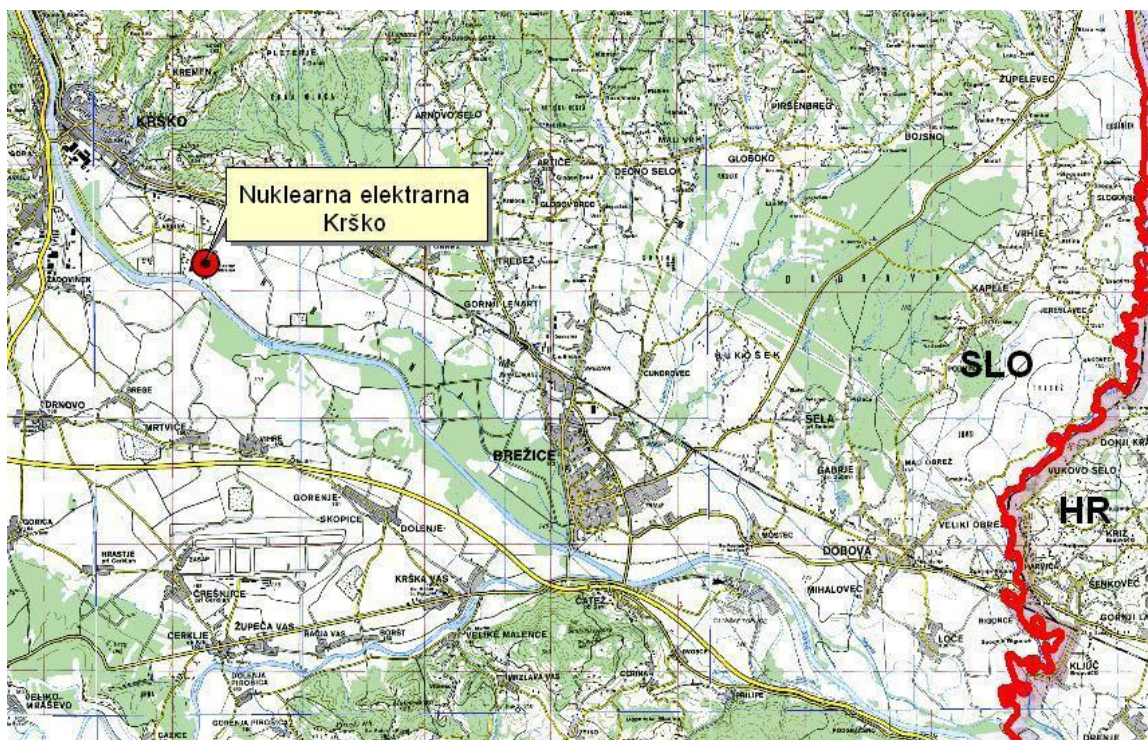
1.3 VIRI NEVARNOSTI

1.3.1 Jedrski objekti

Ob nesreči v jedrski elektrarni ali raziskovalnem reaktorju se lahko znatne količine radioaktivnih snovi med drugim sprostijo tudi v ozračje in se razširjajo v obliki radioaktivnega oblaka v širše okolje. Ogroženost je odvisna od vrste in od količine izpuščenih radioaktivnih snovi (žlahtni plini, radioizotopi joda, dolgoživi cepitveni produkti). Prenos in razširjanje sta odvisna od vremenskih razmer. Radioaktivni delci se med prenosom usedajo (suhi used) ali pa izpirajo s padavinami (mokri used). Vrsta in stopnja ogroženosti se s časom spreminjata. Nezaščiteni prebivalci v bližini kraja nesreče bi bili v prvih urah po izpustu najprej izpostavljeni zunanjemu sevanju iz radioaktivnega oblaka in vdihavanju radioaktivnih delcev, še posebej izotopov radioaktivnega joda, ki bi se kopičil v ščitnici. Srednjeročno (nekaj dni po nesreči) bi prišlo do obsevanja zaradi uživanja kontaminirane hrane z radioaktivnim jodom I-131 (npr. mleko, listnata zelenjava, pitna voda) ter zaradi zunanjega sevanja iz kontaminiranih tal. Podobno je dolgoročno obsevanje (meseči in leta po nesreči), ko se sproščajo dolgoživi radionuklidi, kot npr. cezij (Cs -137, Cs-134) in stroncij (Sr-90). Najhujše jedrske nesreče so možne v jedrskih elektrarnah. Nesreča s težko poškodbo sredice lahko povzroči zelo resne posledice za zdravje ali celo ogrozi življenje zaposlenih v elektrarni in prebivalstva v okolici objekta ali širše.

a) Nuklearna elektrarna Krško

NEK je na levem bregu reke Save in je 3 km oddaljena od Krškega (Slika 1). Avtocesta Ljubljana - Novo mesto - Obrežje poteka 3 km južno od elektrarne. Železniška proga Ljubljana - Dobova - Zagreb poteka 1 km severno od elektrarne. Elektrarna ima industrijski tir, ki jo povezuje z železniško progo in lokalno cesto do mest Krško in Brežice. Večji kraji in mesta v bližini so še: Brežice (6 km), Brestanica (7 km), Kostanjevica na Krki (13 km), Sevnica (18 km) ter Novo mesto (32 km), Ljubljana (70 km) in Zagreb (35 km).

Slika 1. Lokacija NE Krško

NEK je tlačnovodna elektrarna z nazivnotoplotno močjo reaktorja 1994 MW, v katerem je 121 gorivnih elementov. Za preprečevanje jedrskih nesreč in za zmanjšanje njihovih posledic so v elektrarni vgrajeni varovalni in varnostni sistemi ter naprave, katerih skupna naloga je preprečevanje nenadzorovanega uhajanja radioaktivnih snovi v okolico elektrarne.

Ob jedrski nesreči v NEK je stopnja ogroženosti največja v bližnjem območju (do 10 km), v večji oddaljenosti pa je odvisna od vremenskih razmer. Na možnost nastanka izrednega dogodka v NEK lahko vplivajo tudi naravne in druge nesreče ekstremnih razsežnosti (npr. potres, poplave, neurja, nesreča zrakoplova, ipd.) vendar to še ne pomeni jedrske nesreče, ker se v takem primeru z varnostni postopki izvajajo samodejne ali vodene zaustavitve delovanja reaktorja in drugih pomembnih sistemov obratovanja.

b) Raziskovalni reaktor TRIGA

Raziskovalni reaktor TRIGA se nahaja v Reaktorskem centru Podgorica v Brinju pri Ljubljani. Varnostne analize za reaktor TRIGA ne predvidevajo, da bi lahko prišlo do take nesreče, ki bi imela posledice za prebivalstvo in okolico. Reaktor je konstruiran tako, da pri nenadnem povečanju moči ugasne sam, še preden proizvede dovolj toplote, da bi prišlo do taljenja sredice. Najhujša predvidena nesreča na območju reaktorskega centra bi bila izguba vode iz reaktorskega tanka, kar bi povzročilo majhen vpliv na prebivalstvo ob zamenjavi poškodovane srajčke, na oddaljenosti največ 100 m od reaktorja TRIGA.

c) Centralno skladišče radioaktivnih odpadkov

Centralno skladišče radioaktivnih odpadkov (CSRAO), ki ga upravlja Agencija za radioaktivne odpadke (ARAO), se nahaja v Reaktorskem centru Podgorica v Brinju pri Ljubljani.

Radiološki vpliv na okolico je zanemarljiv, delavci pa so preko administrativnih ukrepov zaščiteni pred povečanim sevanjem in neposrednimi vplivi radioaktivnega okolja na njihovo zdravje.

1.3.2 Sevalni objekti

V sevalnih objektih se radioaktivni viri uporabljajo v industrijske, raziskovalne in zdravstvene namene.

Vzrok nesreče z radioaktivnimi snovmi oziroma viri je lahko izključno človeška napaka, ker so radioaktivni viri pasivne naprave, tako da ne more priti do odpovedi delovanja. Vzroke lahko delimo na:

- nepravilno uporabo, hrambo ali izgubo radioaktivnega vira zaradi malomarnosti, nevednosti, neznanja ali neupoštevanja predpisov varstva pred sevanji,
- konstrukcijsko napako pri vgradnji vira (slaba izdelava ščita, neustrezno izdelano orodje za rokovanje z virom) ter
- zlorabo (kraja, sabotaza).

Nesreče z radioaktivnimi viri praviloma povzročijo onesnaženje z enim samim radionuklidom, ki prizadene predvsem delovno osebje oziroma lahko nepravilno ravnanje z radioaktivnim virom povzroči obsevanost osebja ter tudi prebivalstva, ki presega predpisane mejne vrednosti.

P-200: Pregled objektov z radioaktivnimi viri v RS (URSJV)

1.3.3 Radiološki izredni dogodki

Radiološki izredni dogodek se lahko zgodi povsod, kjer se uporabljajo radioaktivni viri.

a) Nenadzorovani viri ionizirajočega sevanja

Do nesreče lahko pride z nenadzorovanimi visoko radioaktivnimi viri, ki so lahko tudi življenjsko nevarni, če so nezaščiteni oziroma je zaščita poškodovana. Viri so lahko izgubljeni, najdeni, ukradeni in poškodovani, na primer v požaru.

V skupino nenadzorovanih virov sodi tudi obsevanje in kontaminacija iz neznanega razloga z radioaktivnimi viri. Vzrok je lahko najdeni ali ukradeni vir ali radioaktivna snov, ki jo prebivalstvo poseduje nevede za nevarnost. Takšne dogodke lahko odkrijejo zdravniki na podlagi simptomov zaradi prekomernega obsevanja.

Posedovanje oziroma rokovanje z nezaščitenimi visoko radioaktivnimi viri lahko povzroči trajne poškodbe zaradi zunanjega obsevanja ali v primeru zaužitja in vdihavanja.

b) Padec satelita z radioaktivno snovjo

Na območje RS bi lahko padel satelit z jedrskim reaktorjem ali satelit, ki prenaša radioaktivni material. Območja onesnaženja so trakaste oblike s širino nekaj 10 km in dolžino nekaj 100 km. Nevarno je predvsem vdihavanje delcev, ki v posamezniku lahko povzročijo visoke doze notranjega obsevanja. Največja nevarnost za posameznika, ki je sicer zelo malo verjetna, je najdba visoko radioaktivnih ostankov satelita, ki lahko povzročijo resne poškodbe in tudi smrt.

c) Prevoz radioaktivnih snovi

Zaradi posebnih varnostnih ukrepov je verjetnost nesreče pri prevozu radioaktivnih snovi zelo majhna, če pa se zgodi, je njen vpliv prostorsko omejen.

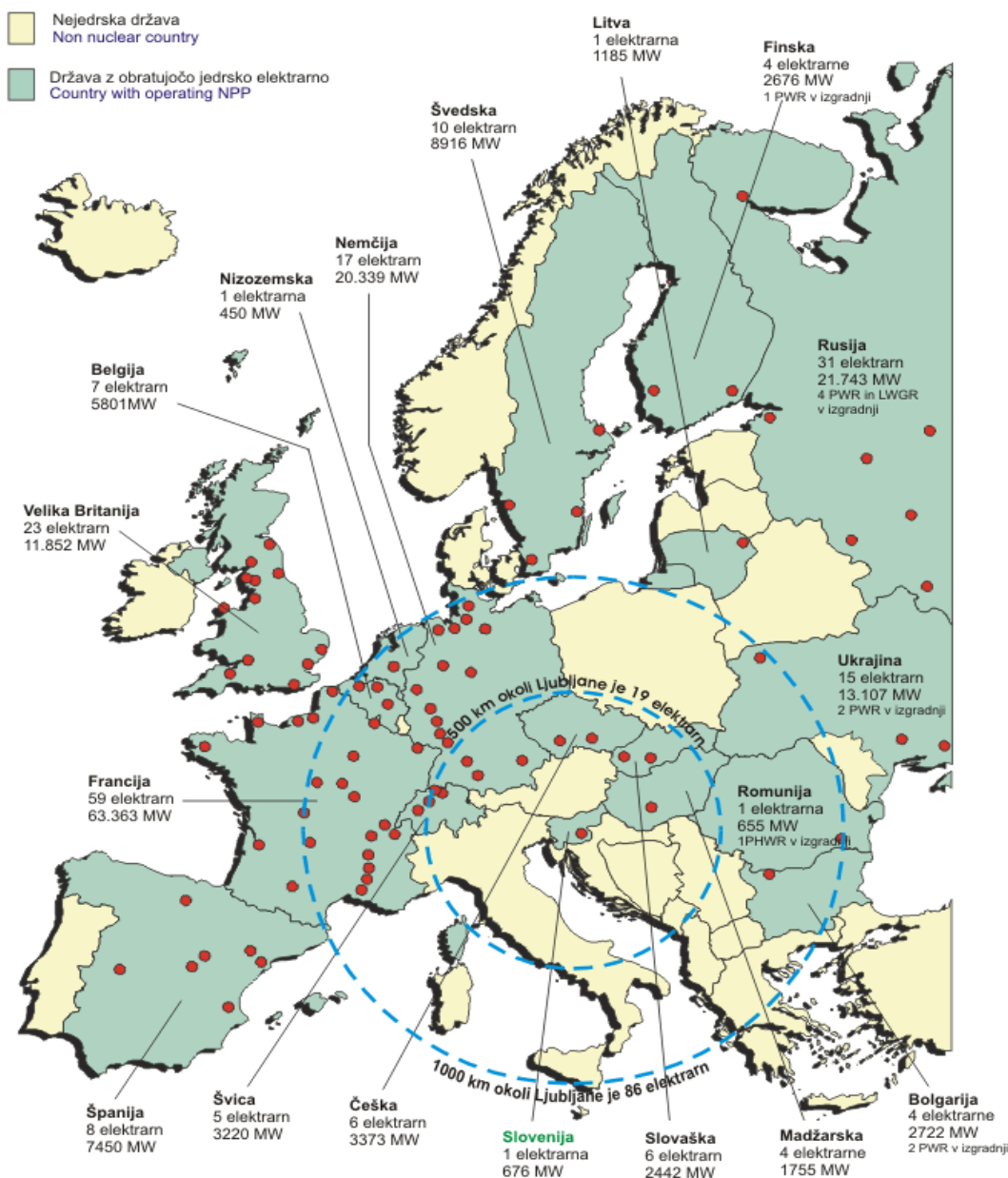
P-201: Seznam prevoznikov radioaktivnih snovi v RS (URSJV)

1.3.4 Nesreče v tujini

Potrebno je načrtovati zaščitne ukrepe tudi za primer izrednega dogodka v jedrskih elektrarnah v tujini. Na območju 1000 km okoli Ljubljane deluje 86 jedrskih elektrarn. Sloveniji najbližje so elektrarne na Madžarskem, Slovaškem, Češkem in v Nemčiji (Slika 3). Ob jedrskih nesrečah v oddaljenih jedrskih objektih lahko ob neugodnih vremenskih razmerah pričakujemo onesnaženje na vsem ozemlju RS. Do izrazitejšega onesnaženja lahko pride le v krajih, kjer bi med prehodom radioaktivnega oblaka čez naše ozemlje deževalo.

Jedrske elektrarne v Evropi

Copyright © ICJT 2006
www.icjt.org

Stanje avgusta 2006 po podatkih Mednarodne agencije za atomsko energijo.
Status as of August 2006 as reported to IAEA.

Na eni označeni lokaciji je lahko tudi več reaktorjev.
Each indicated location can represent several reactors.

Slika 2. Jedrske elektrarne v Evropi

1.4 VERJETNOST NASTANKA VERIŽNE NESREČE

Ob jedrski ali radiološki nesreči ni pričakovati nastanka verižne nesreče, dodatne posledice pa so lahko:

- požar v naravnem okolju in objektih (npr. padec satelita),
- ogrožanje prometne varnosti,
- izpad telekomunikacijskih povezav,
- sociološke in psihološke posledice na prebivalstvo in
- energetska kriza zaradi izpada proizvodnje električne energije za primer nesreče v NEK.

1.5 SKLEPNE UGOTOVITVE

A. Slovenijo lahko prizadenejo jedrske ali radiološke nesreče:

- v jedrskih objektih NEK, TRIGA, CSRAO,
- s stacionarnimi in premičnimi radioaktivnimi viri,
- pri prevozu radioaktivnih snovi,
- zaradi padca satelita z reaktorjem ali satelita, ki ima na krovu radioaktivne snovi in
- v tujini s posledicami na območju RS.

B. Radiološke nesreče so malo verjetne, vendar so lahko z resnimi posledicami za posameznike.

C. Jedrska nesreča z vplivom na prebivalce in okolje v NEK je zelo malo verjetna, saj ima elektrarna vgrajeno visoko stopnjo pasivne in aktivne varnosti. Na možnost nastanka jedrske nesreče v NEK lahko vplivajo tudi naravne in druge nesreče (npr. potres, poplave, orkanski veter, nesreča zrakoplova, ipd.).

D. Ob morebitni jedrski nesreči širše razsežnosti v NEK bi bile prizadete občine, regije, država in tudi druge države.

E. Jedrska nesreča v jedrskem objektu v tujini lahko prizadene tudi RS.

2 OBSEG NAČRTOVANJA

2.1 TEMELJNE RAVNI NAČRTOVANJA

Temeljni načrt zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči je **državni načrt**. Z državnim načrtom zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči morajo biti usklajeni vsi načrti zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči in načrti dejavnosti na vseh nivojih načrtovanja. Izdelajo jih:

- izpostave URSZR (regijske načrte),
- Občine (občinske načrte),
- NEK (obratni načrt),
- ARAO (za CSRAO na Brinju) in
- ministrstva.

2.1.1 Načrt Občine Postojna

Občina Postojna izdela dele načrta zaščite in reševanja (obveščanje in alarmiranje, izvajanje dolgoročnih zaščitnih ukrepov ob jedrski nesreči v NEK).

Ta načrt se pri izdelavi in vzdrževanju redno usklajuje z načrtom zaščite in reševanja Notranjske regije.

Za načrtovanje, spremljanje izvajanja in vrednotenje izvajanja državnega načrta Vlada RS imenuje medresorsko komisijo, ki jo vodi predstavnik URSJV.

2.2 NAČELA ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI

Zaščita, reševanje in pomoč se ob jedrski nesreči organizira v skladu z načeli, ki jih določa Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami. Ob jedrski nesreči se upoštevajo predvsem načela pravice do varstva in pomoči, načelo javnosti, preventive, odgovornosti in postopnosti pri uporabi sil za zaščito, reševanje in pomoč.

3 KONCEPT ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI

3.1 TEMELJNE PODMENE NAČRTA

- A. Občinski načrt zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči je izdelan za nesrečo, pri kateri lahko pride do večjega izpusta radioaktivnih snovi v okolje ali obsevanja ljudi, in sicer za:
- jedrsko nesrečo,
 - radiološko nesrečo in
 - nesrečo v tujini.
- B. ReCO Postojna je osrednja kontaktna točka za sprejem začetnih obvestil o izrednih dogodkih na območju Notranjske regije oziroma za prenos obvestil o izrednih dogodkih na območju RS in v tujini.
- C. Občinski načrt zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči temelji na vnaprej določenih intervencijskih in drugih nivojih:
- **intervencijski nivoji** so izogibne doze, pri katerih začnemo izvajati zaščitne ukrepe za prebivalstvo,
 - **akcijski nivoji** so nivoji onesnaženja hrane, pri katerih začnemo uvajati kontrolo nad prehrano,
 - **operativni intervencijski nivoji** so neposredno merljivi nivoji, pri katerih začnemo uvajati zaščitne ukrepe za prebivalstvo, izvedeni so iz intervencijskih oziroma akcijskih nivojev.
- D. Za jedrsko nesrečo v NEK ta načrt upošteva sledeče stopnje nevarnosti:
- **stopnja 0 - nenormalni dogodek** (*unusual event*) se razglasi ob nastanku dogodkov, ki bi lahko ob nepravilnem ukrepanju ali razvoju stanja, ki ga osebe v izmeni jedrske elektrarne ne bi imelo več pod nadzorom, vplivali na varnost elektrarne in bi vodili v višjo stopnjo nevarnosti;
 - **stopnja 1 - začetna nevarnost** (*alert*) se razglasi pri nastanku ali razvoju dogodkov, ki imajo ali bi lahko imeli za posledico zmanjšanje varnosti v jedrski elektrarni. Možen je manjši izpust radioaktivnih snovi, ni pa pričakovati večjega tveganja za okolje;
 - **stopnja 2 - objektna nevarnost** (*site emergency*) se razglasi pri nastanku ali razvoju dogodkov, ki imajo ali bi lahko imeli za posledico večjo odpoved varnostnih funkcij elektrarne in posledično ogroženost osebja jedrske elektrarne in okoliškega prebivalstva. Obstaja možnost ali pa je že prišlo do izpusta radioaktivnih snovi v takem obsegu, ki zahteva zaščitne ukrepe v jedrski elektrarni, vključno z evakuacijo območja jedrske elektrarne in območja, ki je pod neposrednim nadzorom jedrske elektrarne;
 - **stopnja 3 - splošna nevarnost** (*general emergency*) se razglasi, ko grozi oziroma je prišlo do poškodbe ali taljenja sredice z možnostjo poškodovanja zadrževalnega hrama. Obstaja možnost ali pa je prišlo do izpusta radioaktivnih snovi v okolje v tolikšnem obsegu, ki zahteva zaščitne ukrepe na območju izven jedrske elektrarne.
- E. Ta načrt zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči za jedrsko nesrečo v NEK temelji tudi na vnaprej določenih območjih načrtovanja zaščitnih ukrepov:
- **Območje preventivnih zaščitnih ukrepov (OPU)** je območje s polmerom 3 km okrog NEK. Znotraj tega območja se takoj ob razglasitvi splošne nevarnosti preventivno evakuira prebivalstvo.
 - **Območje takojšnjih zaščitnih ukrepov (OTU)** je območje s polmerom 10 km okrog NEK. Zaščitni ukrepi na tem območju se izvajajo na podlagi razvoja nesreče in meritev.

- **Območje dolgoročnih zaščitnih ukrepov (ODU)** je območje s polmerom 25 km okrog NEK. Zaščitni ukrepi se izvajajo na podlagi meritev.
 - **Območje splošne pripravljenosti je celotno območje RS.** Zaščitni ukrepi se izvajajo na podlagi meritev.
- F. Prebivalci na ogroženem območju se pravočasno in objektivno obveščajo o razsežnostih nesreče, njenih posledicah, o ukrepanju za zmanjševanje in odpravo posledic ter o ravnanju ob nesreči.
- G. RS obvešča tujino o izrednih dogodkih ter lahko po potrebi zaprosi za pomoč (MAAE, EU preko ECURIE, druge mednarodne organizacije v okviru mehanizma CZ EU ter države, s katerimi ima sklenjene dvostranske ali večstranske sporazume).

3.2 KONCEPT ODZIVA IN AKTIVIRANJE OBČINSKEGA NAČRTA

Koncept odziva ob jedrski nesreči v NEK temelji na klasifikaciji stopnje nevarnosti.

Za ostale radiološke nesreče koncept odziva temelji na podlagi odločitev URSJV glede na dejansko vrsto in obseg nevarnosti ter lokacijo dogodka.

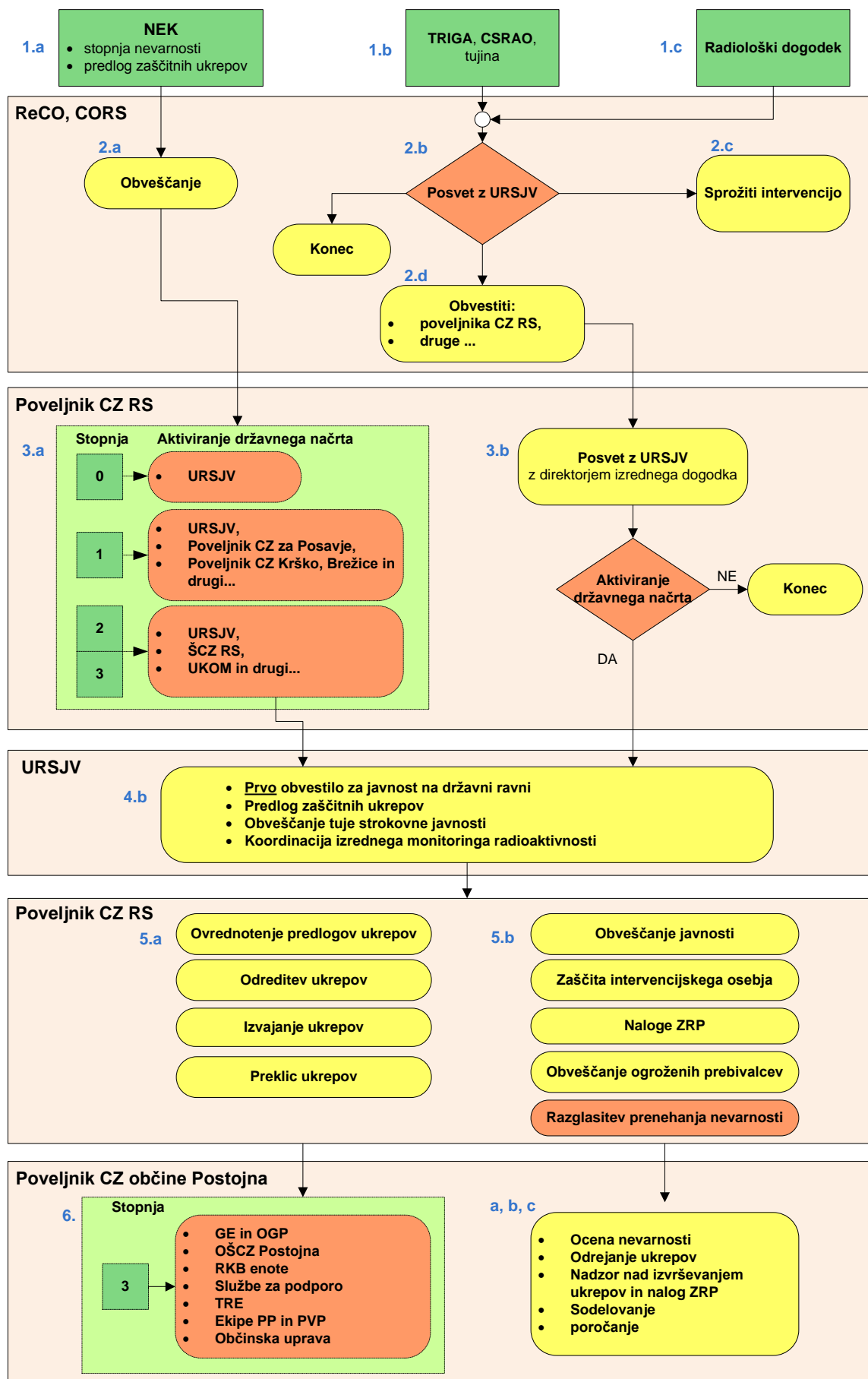
Slika 3 prikazuje odziv občinskega načrta ob jedrski ali radiološki nesreči, v tabeli, ki sledi sliki, pa so pojasnila slike. Občinski načrt ZIR (deli načrta) ob jedrski ali radiološki nesreči se lahko v skladu z načelom postopnosti aktivira v celoti ali delno. Občinski načrt se aktivira v celoti:

- ob razglašeni splošni nevarnosti v NEK (3) ali
- ob drugih izrednih dogodkih po odločitvi poveljnika Civilne zaščite RS.

Za vse druge primere radiološke nesreče se v tem načrtu smiselno uporabijo razdelani ukrepi in naloge zaščite in reševanja za primer jedrske nesreče v NEK.

Odločitev o aktiviranju občinskega načrta zaščite in reševanja ob jedrski ali radiološki nesreči sprejme župan ali poveljnik CZ občine Postojna s sklepom.

D-43: Vzorec sklepa o aktiviranju občinskega načrta ob nesreči
--

Slika 3. Koncept odziva ob jedrski ali radiološki nesreči:

Obrazložitev slike 3:

Oznaka v sliki	Aktivnosti
1	<ul style="list-style-type: none"> Začetno obvestilo, ki ga prejme ReCO oziroma CORS, pomeni prvi korak odziva.
1.a	<ul style="list-style-type: none"> NEK pošlje obvestilo ReCO, CORS in URSJV na posebnem obrazcu, ki vsebuje tudi razglašeno stopnjo nevarnosti in predlog zaščitnih ukrepov (glej 5.1.2).
1.b	<ul style="list-style-type: none"> TRIGA in CSRAO obvestita ReCO (glej 0). Obvestilo o jedrski nesreči v tujini (MAAE, EU ali država, v kateri se je nesreča zgodila) prejmeta CORS in URSJV (glej 5.1.4).
1.c	<ul style="list-style-type: none"> ReCO, CORS ali URSJV prejmejo obvestilo o radiološkem dogodku od imetnika radioaktivnega vira, policije, občana, idr. (glej 0).
2.a	<ul style="list-style-type: none"> Obveščanje in aktiviranje se izvaja glede na razglašeno stopnjo nevarnosti.
2.b	<ul style="list-style-type: none"> CORS se posvetuje z URSJV (z dežurnim inšpektorjem) glede takojšnje intervencije oziroma nadaljnjega obveščanja (glej 5.3) ali prekinitve aktivnosti.
2.c	<ul style="list-style-type: none"> CORS oziroma ReCO takoj sproži intervencijo: <ul style="list-style-type: none"> - zavarovanje območja ob radiološkem dogodku (policija ali gasilci) in - po potrebi ekipo nujne medicinske pomoči (ekipa NMP). Dežurni inšpektor URSJV takoj odide na kraj dogodka in void intervencijo do prihoda gasilcev, ki nato prevzamejo vodenje (glej 0). CORS aktivira specializirano mobilno enoto (glej 8.2.2). V primeru možne obsevanosti ljudi, se obvesti URSVS (glej 6.1.2).
2.d	<ul style="list-style-type: none"> CORS obvešča poveljnika CZ in druge (glej 0).
3.a	<ul style="list-style-type: none"> Za obveščanje glej poglavje 5.1.2. <ul style="list-style-type: none"> - <u>stopnja 0</u>: URSJV; sistem ZRP spremlja dogodke, - stopnja 1: URSJV, poveljnik CZ za Posavje, poveljniki CZ občin Krško in Brežice (aktiviranje občinskih in regijskih sil za ZRP delno ali v celoti, odvisno od zahtevnosti priprav na morebitne zaščitne ukepe) in policija, - <u>stopnja 2 in 3</u>: URSJV, ŠCZ, RS, UKOM, in drugi (glej poglavje 6.1.1).
3.b	<ul style="list-style-type: none"> Poveljnik CZ RS se posvetuje z URSJV (z direktorjem izrednega dogodka) in se glede na situacijo ob dogodku odloči, ali je potrebno aktivirati regijski oziroma državni načrt in v kakšnem obsegu.
4	<p>URSJV:</p> <ul style="list-style-type: none"> pripravi prvo obvestilo za javnost na državni ravni v sodelovanju s subjektom (NEK, TRIGA, ARAO, idr.) oziroma samostojno, ko povzročitelj ni znan (glej 5.2), predlaga zaščitne ukrepe na državni ravni (glej poglavje 9), obvešča tujo strokovno javnost (glej 5.4), koordinira izredni monitoring radioaktivnosti (usmerja mobilne enote, itd., glej 8.2.2).
5.a	<p>Poveljnik CZ RS:</p> <ul style="list-style-type: none"> ovrednoti predlagane zaščitne ukrepe URSJV, odredi zaščitne ukrepe in naloge ZRP (glej poglavje 9), zagotavlja izvajanje ukrepov in nalog (glej 7.2), prekliče izvajanje posameznih ukrepov in nalog (glej 9.3).

5.b	Poveljnik CZ RS zagotavlja: <ul style="list-style-type: none"> • zaščitno intervencijsko osebje (glej 9.1.2), • obveščanje javnosti (glej 5.2), • izvajanje nalog zaščite, reševanje in pomoči (glej 9.2), • obveščanje ogroženih prebivalcev (glej 5.3), • razglasi prenehanje nevarnosti.
6	Poveljnik CZ občine Postojna zagotavlja: <ul style="list-style-type: none"> • prenos obvestil ogroženim o predvidenih ukrepi (glej 5.3), • izvajanje zaščitnih ukrepov in nalog ZRP na ogroženem območju (glej 9.2), • sodelovanje s strokovnimi institucijami in državnimi silami ZRP (glej 7.3), • sodelovanje pri enotnem informiranju javnosti (glej 5.3).

4 SILE IN SREDSTVA TER RAZPOLOŽLJIVI VIRI

4.1 IZVAJALCI NALOG ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI

Organi vodenja CZ so:

- poveljnik CZ občine Postojna,
- namestnik poveljnika CZ in
- občinski štab CZ Postojna.

Enote in službe za izvajanje ukrepov in nalog ZIR:

- gasilske enote na območju občine Postojna,
- enota za RKB dekontaminacijo,
- služba za podporo.

V skladu s potrebami za izvajanje se postopoma vključijo tudi druge sile za ZIR:

- ekipe prve pomoči pri zavodih in organizacijah,
- svetovalne službe javnih zavodov na območju občine,
- strokovni organi občinske uprave,
- tehnično reševalna enota,
- društva in organizacije, ki izvajajo ZRP po pogodbi.

P-2: Pregled gasilskih enot na območju občine Postojna

P-3: Pregled štabov, enot in služb CZ občine Postojna

P-4: Pregled večjih podjetij, zavodov in organizacij na območju občine Postojna

4.2 MATERIALNO-TEHNIČNA SREDSTVA ZA IZVAJANJE NAČRTA

Občina Postojna opremlja in pripravlja svoje enote za to vrsto nesreče v skladu z določili, opredeljenimi v Merilih za organiziranje, usposabljanje in opremljanje.

Občina Postojna nima posebnih ali dodatnih virov za opremljanje in usposabljanje svojih enot ali občanov za primer radiološke ali jedrske nesreče.

V primeru potreb po posebni opremi in sredstvih se zahteva pomoč iz državnih rezerv (tablete kalijevega jodida, materiali in oprema za zaščito izvajalcev nalog v pogojih kontaminacije, materiali za urejanje začasnih sprejemališč oseb in vozil v tranzitu).

P-5: Materialno tehnična sredstva CZ občine Postojna

P-35: Pregled materialnih sredstev ZRP iz državnih rezerv

4.3 FINANČNA SREDSTVA ZA IZVAJANJE NAČRTA

Finančna sredstva se načrtujejo v postavki rezerve Proračuna Občine Postojna samo v primeru nastanka in razglasitve splošne nevarnosti ob jedrski nesreči za:

- stroške operativnega delovanja (povračila stroškov za aktivirane pripadnike CZ in druge sile za zaščito, reševanje in pomoč),
- stroške dodatnega vzdrževanja in servisiranja uporabljene opreme,
- materialne stroške (prevozne stroške in storitve, gorivo, mazivo) in
- stroške nastanitve in oskrbe evakuiranih ali oseb in vozil v tranzitu.

Za navedene aktivnosti se po končanih aktivnostih zahteva povračilo sredstev v skladu z Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami.

D-50: Obrazec za povrnitev stroškov občinam ob nesreči

5 OPAZOVANJE, OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE

Pristojni organi spremljajo obratovanje NEK in drugih jedrskih ter sevalnih objektov v RS. Poleg tega nadzirajo tudi ravnanje z radioaktivnimi viri in drugimi viri sevanja ter spremljajo radioaktivnost v okolju.

5.1 OBVEŠČANJE O JEDRSKI ALI RADIOLOŠKI NESREČI

Vsa začetna obvestila o nesreči Občina Postojna prejme preko ReCO Postojna.

Za dogodke v NEK je obveščanje razdelano na državni ravni.

NEK pošlje CORS obvestilo o izrednem dogodku na posebnem obrazcu.

CORS obvešča selektivno in postopoma vse ReCO v RS, izvajalce nalog in prizadete občine v Posavju najkasneje v 15. minutah po določitvi stopnje nevarnosti in drugih bistvenih spremembah, sicer na vsakih 30 minut ves čas izrednega dogodka.

Občino Postojno obvešča ReCO Postojna o vseh pomembnih podatkih o nesreči in odločitvah na ravni Notranjske regije.

Ob nenormalnem dogodku in začetni nevarnosti v NEK se Občina Postojna ne obvešča.

Po razglasitvi objektne nevarnosti v NEK se preko ReCO Postojna preventivno obvesti in skliče občinski štab CZ Postojna.

Ob razglasitvi splošne nevarnosti se obvesti in skliče celotni občinski sestav pripadnikov CZ.

P-1: Seznam vodilnih oseb, ki se obveščajo ob izrednih razmerah

P-9: Seznam članov občinskega štaba CZ Postojna

P-203: Obvestilo o izrednem dogodku (NEK)

Obvestilo o jedrski ali radiološki nesreči v tujini bo CORS sporočal glede na določila Konvencije o zgodnjem obveščanju o jedrskih nesrečah in oceni URSJV o vplivih na območju RS.

5.2 OBVEŠČANJE SPLOŠNE JAVNOSTI O JEDRSKI ALI RADIOLOŠKI NESREČI

Občani se informirajo o nevarnostih in nesreči preko sredstev javnega obveščanja in lokalnih medijev, ki te informacije posredujejo.

Javnost mora biti o jedrski ali radiološki nesreči obveščena pravočasno in objektivno. Prvo sporočilo za javnost oblikuje in posreduje v objavo URSJV. Po aktiviranju Štaba CZ RS sporočila za javnost oblikuje v objavo Štab CZ RS. To nalogo opravlja predstavnik za odnose z javnostmi URSZR oziroma po potrebi predstavnik službe na odnose z javnostmi MO.

Po potrebi se v aktivnosti obveščanja javnosti vključi UKOM v skladu s svojimi pristojnostmi. Javnost lahko obvešča o izrednem dogodku tudi povzročitelj neposredno. Sporočila za javnost si sledijo na vsake tri ure oziroma na vsakih 30 minut po večji spremembi.

Obveščanje javnosti ob nesrečah poteka v medijih, ki so po Zakonu o medijih (Ur. L. RS, št. 110/06 - UPB) dolžni na zahtevo državnih organov, javnih podjetij in zavodov brez odlašanja brezplačno objaviti nujno sporočilo v zvezi z resno ogroženostjo življenja, zdravja ali premoženja ljudi, kulturne in naravne dediščine ter varnosti države. V takih primerih so za takojšnje posredovanje sporočil državnih oblasti za javnost pristojna:

- Televizija Slovenija - vsi programi,
- Radio Slovenija - vsi programi,
- Slovenska tiskovna agencija (STA) ter
- ostali elektronski mediji.

CORS izdaja dnevne in izredne informativne biltene, ki so pripravljene na podlagi sporočil za javnost na državni ravni in vsebujejo bolj podrobne informacije.

D-32: Navodilo za obveščanje ob jedrski nesreči

5.3 OBVEŠČANJE IN ALARMIRANJE PREBIVALCEV NA OGROŽENEM OBMOČJU

Obveščanje prebivalcev na ogroženem območju mora biti usklajeno z obveščanjem splošne javnosti. Informacije ob jedrski ali radiološki nesreči bodo občanom posredovane preko osrednjih in lokalnih medijev in na druge krajevno običajne načine.

Prebivalci na ogroženem območju bodo o začetku izvajanja zaščitnih ukrepov obveščeni z alarmnim znakom za neposredno nevarnost (alarmirani), čemur bodo sledila navodila za izvajanje ukrepov preko osrednjih in lokalnih medijev oziroma na druge ustrezne načine (npr. razglas). Ob jedrski nesreči v NEK, regije določene za sprejem evakuiranih prebivalcev iz Posavja organizirajo informacijske centre.

Ob drugih jedrskih ali radioloških nesrečah se informacijski centri organizirajo po potrebi.

Preko informacijskih centrov prebivalci pridobivajo informacije o:

- posledicah nesreče,
- vplivih izrednega dogodka na prebivalstvo in okolje,
- pomoči, ki jo lahko pričakujejo,
- ukrepov za omilitev nesreče,
- izvajanju osebne in vzajemne zaščite in
- sodelovanju pri izvajanju zaščitnih ukrepov.

Občina Postojna po potrebi sodeluje z informacijskim centrom, v kolikor ga Notranjska regija organizira.

P-7: Seznam medijev lokalnega pomena, ki bodo posredovali obvestilo o izvajanju zaščitnih ukrepov

5.3.1 Obveščanje in alarmiranje prebivalcev ob jedrski nesreči v NEK

V primeru jedrske nesreče v NEK Občina Postojna spremlja vsa obvestila, ki bodo preko sredstev javnega obveščanja namenjena prebivalcem Posavja, z namenom pripravljenosti za primer stopnjevanja in širjenja nevarnosti in omogočanja pomoči evakuirancem v tranzitu.

5.3.2 Obveščanje in alarmiranje ogroženih prebivalcev ob drugih jedrskih ali radioloških nesrečah

Navodila ogroženim prebivalcem glede zaščitnih ukrepov so odvisna od nevarnosti. Predlog zaščitnih ukrepov pripravi URSJV, odredi pa poveljnik CZ RS. Ob preteči nevarnosti izpusta radioaktivnih snovi, ki bi lahko ogrozil prebivalstvo, pristojni ReCO sproži alarmni znak za neposredno nevarnost po nalogu poveljnika CZ RS. Sledilo mu bo navodilo o izvajanju zaščitnih ukrepov, ki ga bodo posredovali osrednji in lokalni mediji (glej P-7).

6 AKTIVIRANJE SIL IN SREDSTEV

6.1 AKTIVIRANJE SIL IN SREDSTEV

Aktiviranje državnih, regijskih in občinskih štabov, enot in služb ob jedrski nesreči v NEK ali ob drugih jedrskih ali radioloških nesrečah se izvaja na podlagi odločitve Vlade RS, poveljnika CZ RS ali njegovega namestnika na predlog vodje intervencije ob nesreči oziroma poročila o nesreči v primeru nesreče v NEK.

Aktivirajo se sledeči občinski organi:

- župan,
- poveljnik CZ občine Postojna in njegov namestnik,
- občinski štab CZ Postojna,
- občinsko gasilsko poveljstvo Postojna.

Aktiviranje štabov, enot in služb ZRP se izvaja postopoma glede na stopnjo nevarnosti in lokacijo dogodka.

V primeru radiološke nesreče na območju občine Postojna vodja intervencije iz vrst operativne gasilske enote PGD Postojna takoj po oceni nevarnosti dostavi v ReCO Postojna zahtevek za napotitev državnih in regijskih enot za hitre intervencije in enot za RKB izvidovanje.

Istovrstno preko ReCO Postojna postopno aktivira druge GE po postopku, določenem v občinskem operativnem gasilskem načrtu.

Vodja intervencije predlaga županu ali poveljniku CZ občine Postojna, da aktivirata druge sile ZRP in sicer:

- RKB enoto za dekontaminacijo,
- tehnično reševalno enoto,
- službe podpore,
- druge sile ZIR po potrebi.

V primeru jedrske nesreče v NEK se organi vodenja aktivirajo ob razglasitvi objektne nevarnosti.

Enote in službe se aktivirajo postopoma po odločitvi poveljnika CZ občine Postojna na podlagi dejanskega stanja na območju občine in odredb poveljnika CZ za Notranjsko.

D.1: Dokumenti o pozivanju in aktiviranju pripadnikov CZ, enot in služb ZRP pri Občini Postojna
 D-5: Štabno navodilo o vodenju zaščitnih ukrepov in nalog ZRP

6.2 POMOČ V SILAH IN SREDSTVIH

Vso pomoč, ki je potrebna ob radiološki ali jedrski nesreči zaradi izvajanja zaščitnih ukrepov ali nalog ZRP, poveljnik CZ občine Postojna usklajuje s poveljnikom CZ Notranjske regije.

Vodja intervencije sodeluje v pripravah in izvajanju ukrepov in nalog ZRP z organi policije in drugimi državnimi organi ter javnimi zavodi.

V primeru radiološke nesreče na območju občine Postojna vodja intervencije poskrbi za pravočasno obveščanje državnih organov o potrebi in napotitvi državnih specializiranih sil za RKB zaščito in pristojnih služb URSJV in URSVS.

Končno odločitev o aktiviranju in napotitvi državnih sil za reševanje in ukrepanje ob radiološki nesreči na ogroženo območje prevzame poveljnik CZ RS.

S sklepom poveljnika CZ RS o aktiviranju se določijo tudi potrebna materialna in finančna sredstva za izvedbo nalog ZRP na ogroženem območju.

P- 31: Pregled materialnih sredstev ZRP iz državnih rezerv

P- 32: Seznam regijskih logističnih centrov

7 UPRAVLJANJE IN VODENJE

7.1 PRISTOJNOSTI IN NALOGE ORGANOV VODENJA

Varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami se organizira in izvaja kot enoten sistem na lokalni, regionalni in državni ravni.

Občinski organi imajo ob jedrski ali radiološki nesreči v začetku iste splošne naloge kot v primeru drugih nesreč in so razdelane v Načrtu dejavnosti občinske uprave Postojna.

Te naloge so določene predvsem s pogodbo o izvajanju javne gasilske službe in nalogami podpore, ki jo ob začetnem aktiviranju nudijo organi občinske uprave in pozneje usklajujejo na ravni operativnega vodenja preko štaba CZ občine Postojna.

Posebne naloge za organe v občinski upravi stopijo v veljavo ob dejanski radiološki nesreči ali v primeru jedrske (NEK ali v tujini). To se določa v tem načrtu, kjer se začetni postopki delovanja občinske uprave in drugih javnih služb na območju občine Postojna ter operativnega vodenja ukrepov in nalog koordinira preko občinskega štaba CZ Postojna.

V pripravi, načrtovanju in izvajanju zaščitnih ukrepov in nalog ZRP v primeru takšne nesreče medsebojno tesno sodelujejo štab CZ Notranjske regije, občinski štab CZ, Policijska postaja Postojna, Zdravstveni dom Postojna in druge javne in upravne službe in organi.

Župan:

- usmerja in usklajuje izvajanje ZRP ter odpravljanje posledic nesreče,
- ureja zahteve za pomoč v strokovnih kadrih (ekipah) in opremi,
- odloča o uporabi sredstev proračuna Občine za pokrivanje stroškov zaščitnih in reševalnih akcij občinskih sil,
- odloča o uporabi sredstev proračuna Občine za pomoč prizadetim pri zagotavljanju osnovnih pogojev za življenje in
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

Poveljnik CZ Občine Postojna:

- ovrednoti predloge zaščitnih ukrepov, jih odreja in prekliče, ko so za to izpolnjeni pogoji,
- operativno - strokovno vodi dejavnost CZ in drugih sil za ZRP ter usmerja in usklajuje ZRP glede na nastale razmere,
- usklajuje dejavnosti obveznih javnih služb in občinskih organov v njihovi podpori,
- organizira pomoč v silah in sredstvih za nudenje sprejemanja oseb v tranzitu,
- obvešča župana o posledicah in stanju na prizadetem območju ter daje mnenja in predloge v zvezi z zaščito, reševanjem, pomočjo ter odpravljanjem posledic nesreče,
- razglasi prenehanje nevarnosti,
- vodi pripravo končnega poročila o nesreči,
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

Občinski gasilski poveljnik:

- organizira in vodi delo Občinskega gasilskega poveljstva Postojna,
- operativno vodi delo GE pri izvajanju zaščitnih ukrepov in drugih nalog ZIR,
- pri svojih odločitvah upošteva določila iz Občinskega operativnega gasilskega načrta,
- pri nejasnih situacijah se usklajuje s poveljnikom CZ Postojna,
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

Občinska uprava (delavec za zaščito in reševanje):

- zagotavlja možnosti za delo poveljnika CZ in OŠCZ Postojna,
- obvešča župana in vodjo občinske službe ZIR o razglašeni stopnjah nevarnosti v NEK,
- obvešča Izpostavo URSZR Postojna v skladu z obveznostmi iz načrta ZIR Notranjske regije,
- zagotavlja logistično podporo pri delovanju državnih sil,
- opravlja upravne in strokovne naloge za ZRP iz svoje pristojnosti,
- organizira komunikacijski sistem za delovanje občinskih sil za ZRP,
- zagotavlja informacijsko podporo organom vodenja na občinski ravni in
- opravlja druge naloge iz svoje pristojnosti.

D-4: Načrt dejavnosti občinske uprave Postojna ob izrednih razmerah

7.2 OPERATIVNO VODENJE

Operativno strokovno vodenje občinskih sil za ZRP izvaja poveljnik CZ ob pomoči štaba CZ Postojna, vodje intervencije in vodje gasilskih in drugih reševalnih enot. V Notranjski regiji vodenje sil intervencije in pomoči izvaja poveljnik CZ Notranjske regije s štabom CZ regije. V primeru, ko radiološka nesreča na območju občine Postojna zahteva takojšnje ukrepanje, intervencijo vodi dežurni inšpektor URSJV do prihoda gasilcev PGD Postojna, ki nato prevzame vodenje.

Občinske GE se takoj po seznanitvi o nevarnosti radiološke ali jedrske nesreče aktivirajo in pristopijo k izvajanju začetnih nalog in ukrepov v skladu z Občinskim operativnim gasilskim načrtom. Pri tem vodja intervencije upošteva usmeritve, ki jih prejme od dežurnega inšpektorja ob radiološki nesreči in od poveljnika CZ Postojna v primeru jedrske nesreče.

Vse ostale občinske enote in službe CZ so v pripravljenosti za izvajanje sledečih ukrepov ob radiološki ali jedrski nesreči:

- dolgoročnih zaščitnih ukrepov (glej 9.1.1.3),
- prehrabnih zaščitnih ukrepov (glej 9.1.1.2),
- in takojšnjih zaščitnih ukrepov (glej 9.1.1.1).

P-3: Pregled štabov, enot in služb CZ Občine Postojna

Vse javne občinske in državne službe in uprave na območju občine Postojna organizirajo svoje aktivnosti v skladu s svojimi načrti ZIR oziroma Načrti dejavnosti za primer izrednih dogodkov. Občina Postojna, oziroma župan, poveljnik CZ in občinski gasilski poveljnik z njimi sodelujejo in koordinirajo izvajanje skupnih aktivnosti na območju občine, upoštevajoč pristojnosti posameznih izvajalcev nalog ZIR. Pri teh nalogah sodelujejo:

- Policijska postaja Postojna,
- Zdravstveni dom in Bolnišnica Postojna,
- Veterinarska postaja Postojna,
- komunalna podjetja Komus d.o.o. in Kovod d.o.o. Postojna,
- CPK Koper d.d.,
- podjetja, organizacije in druge družbe in društva, ki opravljajo naloge ZRP po pogodbi.

7.3 ORGANIZIRANOST ZVEZ

Pri prenosu podatkov in govornemu komuniciranju se lahko uporablja vsa razpoložljiva telekomunikacijska in informacijska infrastruktura, ki temelji na različnih medsebojno povezanih omrežjih v skladu z Zakonom o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami in Zakonom o telekomunikacijah. Prenos podatkov in komuniciranje med organi vodenja, reševalnimi službami in drugimi izvajalci zaščite, reševanja in pomoči poteka s pomočjo naslednjih storitev:

- MKSID,
- intranetu ZIR in
- elektronski pošti,

oziroma zvez:

- radijskih zvezah (ZA-RE, ZA-RE DMR in ZA-RE PLUS, TETRA),
- satelitskih zvezah za prenos podatkov mobilnih enot,
- paketnem radiu za prenos podatkov Zveze radioamaterjev Slovenije in ostalih zvezah Zveze radioamaterjev Slovenije,
- sistemih javne stacionarne telefonije,
- mobilne telefonije,
- prenosnih baznih postajah mobilne telefonije,
- internetu in
- telefaksu.

Pri neposrednem vodenju akcij zaščite, reševanja in pomoči se uporabljata sistem radijskih zvez zaščite in reševanja (ZA-RE) ter sistem osebne klica. Sistem zvez ZA-RE se obvezno uporablja pri operativnem vodenju intervencij ter drugih zaščitnih in reševalnih akcijah. Telekomunikacijska središča tega sistema so v centrih za obveščanje, preko katerih se zagotavlja povezovanje uporabnikov v javne in zasebne telekomunikacijske sisteme ter med centri za obveščanje.

D-2: Navodilo za uporabo radijskih zvez ZARE pri Občini Postojna

8 MONITORING RADIOAKTIVNOSTI

8.1 REDNI MONITORING

Redni monitoring radioaktivnosti v okolju poteka na širšem ozemlju države in v neposredni okolici jedrskih in sevalnih objektov v skladu z letnimi programi. Namen monitoringa je spremljanje ravni naravnega sevanja in radioaktivne kontaminacije v okolju, takojšnjega opozarjanja ob ugotovljenih povišanih vrednostih ter ocene doze referenčnih skupin prebivalstva. V primeru izrednega dogodka redni monitoring takoj preide v izredni monitoring.

Mreža za zgodnje obveščanje (MZO) je samodejni merilni sistem, sestavljen iz stacionarnih merilnikov sevanja, nameščenih po vsej RS, ki zbirajo podatke na enem mestu (URSJV). Namenjen je takojšnjemu zaznavanju povečanih ravni sevanja v okolju. Podatki MZO so dosegljivi tudi na spletni strani www.radioaktivnost.si.

8.2 IZREDNI MONITORING

Izredni monitoring radioaktivnosti okolja je zasnovan na programih rednega monitoringa in se ob izrednem dogodku izvaja v povečanem obsegu, tako glede pogostosti vzorčevanja kot merjenja vzorcev, pa tudi glede povečanega števila lokacij. Namen izrednega monitoringa je zagotavljati podatke:

- da se omogoči izračun doz prebivalstva in s tem tudi osnove za priporočanje zaščitnih ukrepov, preklic ukrepov, sanacijo itd.,
- za oceno doz intervencijskega osebja pri izvajanju aktivnosti v kontaminiranih območjih,
- za oceno radioaktivne kontaminacije okolja.

Mreža za zgodnje obveščanje (MZO) je samodejni merilni sistem, sestavljen iz stacionarnih merilnikov sevanja, nameščenih po vsej RS (Slika 4), ki zbirajo podatke na enem mestu (URSJV). Namenjen je takojšnjemu zaznavanju povečanih ravni sevanja v okolju. Podatki MZO so dosegljivi tudi na spletni strani www.radioaktivnost.si.

Slika 4. Mreža zgodnjega obveščanja (MZO)

9 UKREPI IN NALOGE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI

9.1 ZAŠČITNI UKREPI

Zaščitni ukrepi so ukrepi preprečevanja ali zmanjšanja izpostavljenosti posameznikov virom sevanja. Osnova za določitev zaščitnih ukrepov ob jedrski ali radiološki nesreči so intervencijski nivoji (glej 3.1).

Posamezne zaščitne ukrepe predlaga URSJV, odredi pa jih poveljnik CZ RS. Zaščitne ukrepe lahko predlaga poveljniku CZ RS tudi povzročitelj. V primeru izrednega dogodka v NEK mora NEK predlagati takojšnje zaščitne ukrepe, ki jih usklajuje z URSJV.

9.1.1 Vrste zaščitnih ukrepov

Glede na hitrost ukrepanja so zaščitni ukrepi:

- takojšnji,
- prehrambni in
- dolgoročni.

Radiološka nesreča na Notranjskem ali jedrska nesreča v NEK ali v tujini, lahko na območju občine Postojna zahteva izvajanje vseh treh zaščitnih ukrepov.

9.1.1.1 Takojšnji zaščitnimi ukrepi

Namen takojšnjih zaščitnih ukrepov je preprečiti deterministične učinke sevanja, zato jih je treba izvesti v čim krajšem času po začetku jedrske ali radiološke nesreče.

Ob jedrski nesreči v NEK se od Občine Postojna ne pričakuje izvajanje takojšnjih zaščitnih ukrepov. V primeru radiološke nesreče na območju občine Postojna ali v njeni bližini (promet v tranzitu) pa se predvidevajo:

- a) zaklanjanje,
- b) zaužitje tablet kalijevega jodida,
- c) umik prizadetih ali evakuacija ogroženih in
- d) sprejem in oskrba evakuiranih prebivalcev.

Za ostale dogodke pa naslednje:

- e) omejitev sevanja in kontaminacije (zavarovanje in nadzor nad območjem),
- f) uporaba osebnih zaščitnih sredstev in dekontaminacija po potrebi,
- g) oskrba poškodovanih in obsevanih oseb.

a) Zaklanjanje

Zaklanjanje je zadrževanje ljudi in živali v zaprtih prostorih ob izrednem dogodku, da se izognejo dozam zaradi zunanje obsevanosti in vnosa. Zaprti prostor je lahko zaklonišče in tudi običajna zgradba z zaprtimi okni in izklopljeno ventilacijo. Zaklanjanje traja do 24 ur.

Na območju občine Postojna je 117 hišnih zaklonišč, 4 zaklonišča v podjetjih in 1 zaklonilnik v Srednji šoli Postojna. Vsi objekti so ojačene stopnje odpornosti.

Prebivalci, ki ne bodo mogli koristiti navedene objekte zaklanjanja, izvajajo zaščito v svojih bivalnih ali delovnih prostorih z običajnimi postopki zaščite pretoka čistega zraka in z izogibanjem odprtemu prostoru.

Napotke o postopkih zaščite sporoča preko lokalnih medijev poveljnik CZ oziroma njegov vodja intervencije.

P-33: Pregled zaklonišč na območju občine Postojna

b) Zaužitje tablet kalijevega jodida

Zaužitje tablet kalijevega jodida oziroma jodna profilaksa je zaužitje stabilnega joda pred nastankom radiološke nesreče ali tik ob njenem nastanku z namenom zaščititi ščitnico pred obsevanjem zaradi kopičenja radioaktivnega joda.

Občina Postojna tablete kalijevega jodida v primeru nevarnosti pred sevanjem dobi na podlagi zahtevka iz skladiščnih rezerv pri URSZR.

Po odločitvi o uporabi tablet kalijevega jodida OŠCZ Postojna upošteva določila o razdelitvi in evidenci v Pravilniku o uporabi tablet kalijevega jodida ob jedrski ali radiološki nesreči (Ur. list RS št. 59/2010).

c) Evakuacija

Evakuacija je organiziran umik ljudi iz ogroženega območja. Evakuacijo na območju občine vodi poveljnik CZ Postojna.

Ob radiološki nesreči (izpust v zrak, razlitje kontaminirane tekočine) evakuacijo prebivalcev odredi in vodi vodja intervencije (poveljnik ali član občinskega gasilskega poveljstva).

Evakuacija se v tem primeru izvaja kot nujen umik iz ogroženega območja z lastnimi (osebnimi) vozili in peš.

Vodja intervencije odredi uporabo alarmnega znaka za neposredno nevarnost in preko ReCO Postojna posreduje javno obvestilo za lokalne medije. Na samem mestu ogrožanja gasilska enota organizira neposredno obveščanje prizadetih in pomoč pri zapuščanju bivalnih in poslovnih objektov.

Pri tem vodja intervencije sodeluje s policijo zaradi neposrednega obveščanja in usmerjanja v prometu.

Prevozna sredstva za ustanove kot so šole, bolnišnice, dom starejših občanov, turistični objekti in podobno, priskrbijo pristojne ustanove.

Občina Postojna priskrbi potrebno število javnih prevoznih sredstev za evakuacijo prebivalcev, ki ne razpolagajo z lastnimi prevoznimi sredstvi.

Cestna podjetja v tem primeru poskrbijo za ureditev cestnih zapor na državnih oziroma občinskih cestah.

Pri evakuaciji sodelujejo poleg GE še občinske službe CZ za podporo, policija in po potrebi SV.

V primeru jedrske nesreče v NEK ali v tujini se na območju občine Postojna ne predvideva evakuacija.

d) Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev

Sprejem in oskrba ogroženih prebivalcev obsega nudenje zatočišč in nujne oskrbe (zdravstvene, oskrbo s pitno vodo, hrano, obleko ter drugimi življenjsko pomembnimi sredstvi, z električno energijo, psihološko pomoč ter obveščanje in izobraževanje). Evakuirani prebivalci prejmejo navodila glede začasne nastanitve in oskrbe na evakuacijskih sprejemališčih.

Stroške nastanitve, nujne oskrbe in izobraževanja krije država.

Pri izvedbi ukrepa sodelujejo enote CZ (npr. nastanitveni centri) in druge sile ZRP, pristojne javne službe in ustanove s področja oskrbe z vodo, hrano, elektriko, komunalne storitve, zdravstva in izobraževanja, socialne službe in nevladne organizacije.

Ob jedrski nesreči v NEK se na območju občine Postojna ne načrtuje sprejem in oskrba evakuiranih prebivalcev iz Posavja. Pričakovati pa je določeno število prizadetih v tranzitu katerim bo Občina Postojna nudila pomoč v informacijah in začasno oskrbo z najnujnejšimi življenjsko potrebnimi sredstvi.

V ta namen Občina Postojna aktivira del OŠCZ in ekipo za informacijsko in administrativno delo.

D-207: Navodilo za delovanje evakuacijskega sprejemališča (URSZR)

e) Omejitev sevanja in kontaminacije (zavarovanje in nadzor nad območjem)

Ukrep izvajamo predvsem pri radioloških nesrečah, kjer se ustrezno veliko območje okrog vira sevanja fizično zavaruje. Na ta način se onemogoči dostop ljudem oziroma živalim ter tako preprečijo poškodbe in širjenje morebitne kontaminacije. Ukrep izvaja policija oziroma gasilci (prvenstveno tisti, ki prvi prispe na kraj dogodka).

Območja, kjer se izvajajo zaščitni ukrepi, nadzira policija, ki kontrolira tudi dostope in izhode ljudi s teh območij na nadzornih točkah.

f) Uporaba osebnih zaščitnih sredstev in dekontaminacija po potrebi

Za zaščito pred vdihavanjem kontaminiranih prašnih delcev v zraku uporabljamo različno respiratorno zaščito. Za zaščito pred kontaminacijo kože in oblačil uporabljamo gumijaste rokavice in ogrinjala.

Za zmanjšanje nevarnih učinkov sevanja in za zmanjšanje širjenja kontaminacije je potrebno ljudi, živali in opremo preveriti in po potrebi dekontaminirati. Preverjanje kontaminacije in dekontaminacija se praviloma izvaja na dekontaminacijskih postajah, ki se organizirajo izven območja zaščitnih ukrepov na nadzornih točkah.

Dekontaminacijo v začetku organizira in vodi vodja gasilske intervencije. Ob večjem številu kontaminiranih se vključi poveljnik CZ Postojna in član občinskega štaba za RKB zaščito. Triažo poškodovanih in obolelih izvaja Zdravstveni dom Postojna.

Dekontaminacijo ljudi, živali in javnih površin lahko izvajajo gasilske enote, pooblašene za ukrepanje ob nesrečah z nevarnimi snovmi, občinska enota za RKB dekontaminacijo in po potrebi SV.

D-210: Navodilo za izvajanje dekontaminacije (URSZR, URSJV)

g) Oskrba poškodovanih in obsevanih oseb

Vsem poškodovanim na območju občine nudi Zdravstveni dom Postojna nujno medicinsko pomoč. Specialistično zdravstveno oskrbo poškodovanim in obolelim ter kontaminiranim osebam in osebam z znaki akutne obsevanosti nudi Univerzitetni klinični center Ljubljana (UKC), Klinika za nuklearno medicino.

9.1.1.2 Prehrambeni zaščitnimi ukrepi

S prehrambenimi zaščitnimi ukrepi se zmanjša tveganje za stohastične učinke sevanja zaradi vnosa kontaminiranih živil in pitne vode v telo.

Na območju občine Postojna je ob radiološki ali jedrski nesreči v NEK ali tujini pričakovati nujnost izvajanja prehrambenih zaščitnih ukrepov.

Obseg, trajanje in območja izvajanja se določijo na podlagi meritev, ki jih izvaja ELME (ekološki laboratorij z mobilno enoto).

Prehrambeni intervencijski ukrepi trajajo od nekaj dni do nekaj tednov za kratkožive izotope, za dolgožive izotope pa tudi več desetletij.

Prehrambeni zaščitni ukrepi so:

- prepoved uporabe kontaminirane hrane in krme,

- prepoved uporabe (pitne) vode in prepoved ali omejitev uživanja določenih živil, predvsem poljščin, sadja in zelenjave ter mleka in mlečnih izdelkov.
- zaščita živali in krme (zadrževanje živali v hlevih, prepoved paše in krmljenja živali s svežo krmo),
- omejitev nabiranja in uporabe poljskih pridelkov in gozdnih sadežev in omejitev paše,
- omejitev oziroma prepoved uporabe mesa uplenjene divjadi,
- zaščita virov pitne vode in
- zagotavljanje nadomestne neoporečne hrane, vode in krme.

Prehrambene zaščitne ukrepe izvajajo prebivalci (tudi kot imetniki živali) v okviru osebne in vzajemne zaščite, pristojne javne službe in ustanove s področja oskrbe z vodo, zdravstva in izobraževanja, nosilci živilskih dejavnosti ter nosilci dejavnosti poslovanja s krmo.

Župan občine Postojna zagotavlja enotno obveščanje in tolmačenje navodil in priporočil, ki jih v tem primeru posredujejo pristojne državne uprave in strokovne institucije.

Občinska uprava Postojna usmerja, spremlja in nadzira izvajanje prehrabnih zaščitnih ukrepov preko skrbnikov javnih služb in delavca za zaščito in reševanja.

V primeru obsežnejših nalog župan na predlog vodje intervencije poleg javnih služb in GE vključi posamezne enote CZ in druge sile za ZRP po pogodbi.

9.1.1.3 Dolgoročni zaščitni ukrepi

Z dolgoročnimi zaščitnimi ukrepi se zmanjša tveganje za stohastične učinke sevanja, ki trajajo od nekaj tednov do nekaj mesecev, lahko pa tudi več stoletij za zelo dolgožive izotope, pri čemer je treba upoštevati ekonomske in socialne posledice teh ukrepov. Dolgoročni zaščitni ukrepi so:

- začasna preselitev prebivalstva,
- trajna preselitev prebivalstva in
- dekontaminacija okolja.

Dolgoročne zaščitne ukrepe se izvajajo v okviru sanacije po prenehanju izrednega dogodka v okviru rednega dela pristojnih organov in služb.

Občina Postojna ob posledicah radiološke ali jedrske nesreče izvajanje dolgoročnih zaščitnih ukrepov uredi s posebnimi odlokom o preselitvi in sanaciji posledic nesreče.

Vlada RS ureja v tem primeru svoje obveznosti in stroške pomoči s posebnim zakonom.

D-212: Ukrepi po prenehanju izrednega dogodka (URSJV)

9.1.2 Radiološka zaščita intervencijskega in drugega osebja

Policija, gasilci in ekipe nujne medicinske pomoči so intervencijsko osebje, ki praviloma prvo prispe na kraj izrednega dogodka.

Intervencijsko osebje mora biti opremljeno z ustreznimi osebnimi zaščitnimi sredstvi in sredstvi za dozimetrično kontrolo.

Za osebno zaščitno opremo občinskih enot v intervenciji (gasilci, enota RKB in organi vodenja) je odgovorna Občina Postojna.

P-34: Pregled RKB zaščitnih in dozimetrijskih sredstev
--

Za nadzor doznih obremenitev na območju občine Postojna skrbijo enote CZ za RKB izvidovanje Notranjske regije.

Merjenje notranje kontaminacije ljudi izvaja Klinika za nuklearno medicino v Ljubljani. Dozne obremenitve posameznikov ne smejo preseči vrednosti doznih omejitev za profesionalne delavce z viri ionizirajočega sevanja.

D-213: Organizacija osebne dozimetrije (URSVS)

Preseganje doznih omejitev posameznikom lahko izjemoma odobri le poveljnik CZ RS ob soglasju specialista zdravnika medicine dela, če:

- je oseba zdrava,
- se oseba prostovoljno odloči za izvedbo naloge,
- je oseba izurjena za izvedbo naloge,
- je oseba seznanjena s tveganjem in
- je izvedba določene naloge pogoj za reševanje ali zaščito večjega števila oseb, ki so neposredno ogrožene.

P-204: Obrazec o soglasju in seznanitvi s tveganjem pri preseganju doznih omejitev (URSVS)

9.1.3 Izvajanje zaščitnih ukrepov ob jedrski nesreči v NEK ali v tujini

Zaščitni ukrepi v tem primeru se na območju celotne RS izvajajo na podlagi rezultatov meritev radioaktivnosti, ki jih izvajajo poleg NEK še druge državne institucije.

Občina Postojna ob jedrski nesreči v NEK ali tujini izvaja zaščitne ukrepe na svojem območju v skladu z razglasitvami stopnje nevarnosti, rezultatov meritev na območju občine (ali Notranjskem). Ti ukrepi so:

- dolgoročni (glej 9.1.1.3),
- prehrambeni (glej 9.1.1.2) in
- takojšnji (glej 9.1.1.1).

S tem načrtom niso predvidene obveznosti Občine Postojna do evakuirancev ob jedrski nesreči. Ker je pričakovati povečan tranzit oseb iz prizadetih območij, se na ravni Občine Postojna organizira krizni štab z namenom urejanja in usmerjanja pomoči prizadetim osebam v tranzitu. Krizni štab (na sedežu OŠCZ Postojna) v tem primeru objavi tudi informativni dežurni telefon za pomoč prizadetim.

P-8: Telefonska številka Občine Postojna za informiranje prebivalcev ob nesrečah

9.2 NALOGE ZAŠČITE, REŠEVANJA IN POMOČI

9.2.1 Prva pomoč in nujna medicinska pomoč

Prva pomoč obsega:

- dajanje prve pomoči poškodovanim in obolelim,
- pomoč pri dekontaminaciji poškodovanih in obolelih,
- sodelovanje pri prevozu lažje poškodovanih in obolelih,
- sodelovanje pri negi poškodovanih in obolelih in
- sodelovanje pri izvajanju higiensko – epidemioloških ukrepov.

Ob jedrski nesreči v NEK lahko pride na območju občine Postojna do povečanega tranzita potnikov z radiološko obsevanostjo ali drugimi težavami.

V tem primeru lahko poleg poklicnih zdravstvenih služb in humanitarnih organizacij poveljnik CZ odredi aktiviranje enot za prvo pomoč.

Nujno medicinsko pomoč ob jedrski ali radiološki nesreči izvajajo ekipe nujne medicinske pomoči ZD Postojna in Bolnišnice Postojna.

Kontaminiranim osebam in osebam z znaki akutne obsevanosti nudi oskrbo Univerzitetni klinični center Ljubljana (UKC), Klinika za nuklearno medicino.

P-16: Pregled zdravstvenih ustanov na območju občine Postojna D-13: Navodilo za psihološko pomoč s seznamom zavodov in organizacij pomoči D-14: Navodilo za uporabo pitne vode
--

9.2.2 Prva veterinarska pomoč

Naloge prve veterinarske pomoči izvajajo zaposleni v gospodarskih družbah, ki se ukvarjajo s farmsko vzrejo živine (KZ in kmečka gospodarstva) in veterinarsko dejavnostjo (Veterinarska postaja Postojna, klavnica KZ).

Prva veterinarska pomoč ob jedrski ali radiološki nesreči obsega:

- izvajanje ukrepov za zaščito živali, živil živalskega izvora, krmil in napajališč pred ionizirajočim sevanjem, ki jih je priporočilo MKGP ali VURS,
- izvajanje ukrepov za zaščito živali ob nevarnosti množičnega pojava ali množičnem pojavu živalskih bolezni,
- sodelovanje pri izvajanju dekontaminacije živine in
- sodelovanje pri odstranjevanju živalskih trupel.

Ob povečanem obsegu nujne intervencije lahko župan odobri pomoč gasilskih enot pri izvajanju nalog sanacije prizadetega območja in prizadetih objektov zaradi preprečitve nastanka in širjenja nevarnosti bolezni.

9.2.3 Gašenje in reševanje ob požarih

Gasilske enote, na območju občine Postojne ob požarih v razmerah radiološke nesreče izvajajo postopke po načelih gasilske stroke in ravnanja z nevarnimi snovmi.

V tem primeru je vodja intervencije vodja GE PGD Postojna.

D-3: Občinski operativni gasilski načrt

GE sodelujejo v primeru ob jedrski ali radiološki nesreči tudi pri izvajanju drugih nalog zaščite in reševanja, še posebej pri prevozi pitne vode, reševanju ob prometnih nesrečah in dekontaminaciji.

9.3 PREKLIC IZVAJANJA ZAŠČITNIH UKREPOV IN RAZGLASITEV PRENEHANJA NEVARNOSTI

Občina Postojna upošteva preklic posameznih zaščitnih ukrepov, ki jih odredi poveljnik CZ RS in so ustrezno objavljeni v sredstvih javnega obveščanja oziroma posredovani preko ReCO Postojna.

Poveljnik CZ ali vodja intervencije po razglasitvi prenehanja nevarnosti pristopi k postopni prekinitvi aktivnosti, vračanju opreme in urejanju obveznosti za nadomestila aktiviranim pripadnikom CZ ter izdelavi občinskega končnega poročila o radiološki ali jedrski nesreči.

10 OSEBNA IN VZAJEMNA ZAŠČITA

Osebna in vzajemna zaščita obsegata vse aktivnosti, ki jih prebivalci začnejo izvajati takoj, ko so obveščeni o zaščitnih ukrepih ob jedrski ali radiološki nesreči. Uporaba priročnih in standardnih sredstev za osebno zaščito ter dosledno spoštovanje navodil, ki jih po medijih sporočajo strokovni organi, lahko učinkovito zmanjšata posledice nesreče. Da bi lahko prebivalci učinkovito izvajali ukrepe za zaščito svojega zdravja in življenja, morajo biti temeljito seznanjeni z učinki sevanja, njegovo nevarnostjo, stopnjo nevarnosti, kakor tudi z vsemi možnimi in potrebnimi zaščitnimi ukrepi. Prebivalcem morajo biti vnaprej dana vsa potrebna navodila glede načina obveščanja ob nesreči, o vrsti in stopnjah nevarnosti, kot tudi o potrebnih zaščitnih ukrepih in njihovem izvajanju. V osebno in vzajemno zaščito ob jedrski ali radiološki nesreči spadajo:

- uporaba sredstev za osebno zaščito pred radioaktivnim onesnaženjem,
- zadrževanje v zaprtih prostorih (zaklanjanje),
- zaužitje tablet kalijevega jodida,
- evakuacija,
- osebna dekontaminacija,
- omejitev uporabe živil (uporaba izdelkov, ki so v zaprtih omarah, shrambah, hladilnikih) in
- omejitev na pitje vode in pijač, ki niso bile onesnažene (ustekleničene pijače).

Za organiziranje, razvijanje in usmerjanje osebne in vzajemne zaščite je pristojna Občina. V ta namen organizira ustrezno svetovalno službo, ki jo praviloma opravljajo prostovoljci, zlasti psihologi, sociologi, socialni delavci, zdravstveni delavci, strokovnjaki za zaščito in reševanje ter drugi. Na prizadetem območju in na območjih nastanitve evakuiranega prebivalstva je treba službe oziroma dejavnosti raznih strokovnih in človekoljubnih organizacij, ki pomagajo prizadetim oziroma ogroženim prebivalcem, čim bolj približati območju, kjer so nastanjeni ogroženi prebivalci. Pri tem imajo pomembno vlogo poverjeniki za CZ ter informacijski centri, v katerih se organizira in izvaja dejavnost, ki prispeva k ureditvi razmer.

D-33: Navodila prebivalcem za ravnanje ob jedrski ali radiološki nesreči

D-39: Navodilo za vzdrževanje in razdelitev načrta zaščite in reševanja

D-40: Program usposabljanja, urjenja in vaj

D-45: Postopek usklajevanja načrta ZIR s temeljnim načrtom

11 RAZLAGA POJMOV IN OKRAJŠAV

11.1 POMEN POJMOV

Akcijski nivo	Mejna koncentracija radionuklidov v hrani, mleku ali pitni vodi, nad katero je prepovedano uživanje
Deterministični učinki	Klinično ugotovljive okvare obsevanega organa, tkiva ali organizma zaradi poškodovanja celic; za nastanek posameznega determinističnega učinka so določljive vrednosti doz, pri katerih se deterministični učinek pojavi, za te vrednosti doz pa velja, da je za doze, ki jih presegajo, deterministični učinek večji, če je vrednost doze večja
Dozna obremenitev	Vsota vseh doz, prejetih v določenem času, zaradi notranjega in zunanega obseva
Evakuacija	Začasen in organiziran umik ljudi ob izrednem dogodku z določenega območja, da se izognejo dozam, ki presegajo intervencijske nivoje
Evakuacijsko sprejemališče	Evakuacijsko sprejemališče je mesto sprejema evakuiranih prebivalcev
Izredni dogodek	Dogodek, pri katerem se zmanjša sevalna ali jedrska varnost. Zaradi stanja, ki je posledica izrednega dogodka, je treba začeti z izvajanjem ukrepov za zaščito delavcev, posameznikov iz prebivalstva ali prebivalstva, bodisi delno ali v celoti, ali za varstvo pacientov, če gre za izredni dogodek pri radiološkem posegu
Izogibna doza	Ocenjena vrednost razlike med dozo, ki je posledica izrednega dogodka brez izvajanja intervencijskih ukrepov in dozo zaradi izrednega dogodka ob izvajanju intervencijskih ukrepov
Jodna profilaksa	Zaužitje neradioaktivnega joda (tablete kalijevega jodida) pred ali takoj ob nastanku izrednega dogodka, da se zaščiti ščitnica pred obsevanjem zaradi kopičenja radioaktivnih izotopov joda v njej
Mejne doze	Predpisane doze, ki ne smejo biti presežene
Stohastični učinki	Statistično ugotovljive okvare zaradi spremenjenih lastnosti obsevanih celic, ki se lahko razmnožujejo. Stohastični učinki, kot so nastanek malignih rakov ali dednih posledic v genih, niso odvisni od doze in zanje prag nastanka ne obstaja, vendar je njihov nastanek verjetnejši pri višji dozi
Nadzorna točka	Nadzorna točka je mesto nadzora vstopa oziroma izstopa iz območja izvajanja zaščitnih ukrepov in mesto preverjanja kontaminacije ljudi in opreme ter izvajanje dekontaminacije
Nesreča	Dogodek ali vrsta dogodkov, ki jih povzročijo nenadzorovane naravne in druge sile in prizadenejo oziroma ogrozijo življenje ali zdravje ljudi, živali ter premoženje, povzročijo škodo na kulturni dediščini in okolju v takem obsegu, da je za njihov nadzor in obvladovanje potrebno uporabiti posebne ukrepe, sile in sredstva
Območje načrtovanja	Skupno ime za območja v določeni oddaljenosti od lokacije nesreče, na katerih se predvidi izvajanje oziroma načrtuje izvajanje zaščitnih ukrepov
Obsevanost	Izraz, ki se uporablja v varstvu pred ionizirajočimi sevanji za izpostavljenost sevanju (predvsem ljudi) v določenem časovnem obdobju
Operativni intervencijski nivo	Vrednost intervencijskega nivoja, ki se izraža z neposredno merljivo veličino, kot je hitrost doze zunanega sevanja, površinska kontaminacija ali koncentracija radioaktivnih snovi v zraku, pitni vodi živilu ali krmi.

	Operativni intervencijski nivoji se uporabljajo v začetni fazi izrednega dogodka za hitro odločanje o intervencijskih ukrepih
Kontaminacija	Onesnaženje predmetov, površin ali oseb z radioaktivnimi snovmi
Used	Usedanje radioaktivnih delcev iz radioaktivnega oblaka zaradi teže ali spiranja s padavinami na tla in na ostale površine
Zaklanjanje	Zadrževanje ljudi v zaprtih prostorih ob izrednem dogodku, da se izognejo dozam zaradi zunanje obsevanosti in vnosa; zaprti prostor je lahko zaklonišče in tudi običajna zgradba z zaprtimi okni in izklopljeno ventilacijo

11.2 SEZNAM KRATIC

ARAO	Agencija za radioaktivne odpadke
ARSO	Agencija RS za okolje
CO Republike Hrvaške	Center za obveščanje Republike Hrvaške
CORS	Center za obveščanje Republike RS
CSRAO	Centralno skladišče radioaktivnih odpadkov
CZ	Civilna zaščita
D	Dodatki
DARS	Družba za avtoceste RS d.d.
DJS	Društvo jedrskih strokovnjakov Slovenije
EADRCC	Evroatlantski center za usklajevanje pomoči ob nesrečah (Euroatlantic Disaster Response Coordination Centre)
ECURIE	Sistem obveščanja EU, Švice in Hrvaške (European Community Urgent Radiological Information Exchange)
ELME	Ekološki laboratorij z mobilno enoto
ENAC	Sistem obveščanja MAAE (Early Notification and Assistance Convention website)
EU	Evropska unija
EU - MIC	Evropska unija - Center za spremljanje in obveščanje (EU - Monitoring and Information Centre)
IJS	Institut Jožef Stefan
IRSVNDN	Inšpektorat RS za varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami
JRKBO SV	Bataljon za jedrsko, radiološko, kemično in biološko obrambo Slovenske vojske
KI	Kalijev jodid
kV	Kilovolt
MAAE (IAEA)	Mednarodna agencija za atomsko energijo (International Atomic Energy Agency)
MEMH	Mobilna enota za meteorologijo in hidrologijo
MKSID	Medresorni komunikacijski sistem med izrednim dogodkom
MW	Megavat
MZO	Mreža zgodnjega obveščanja - avtomatski merilni sistem
NCKU	Nacionalni center za krizno upravljanje
NEK	Nuklearna elektrarna Krško
ODU	Območje načrtovanja dolgoročnih zaščitnih ukrepov ob nesreči v NEK
OKC GPU	Operativni komunikacijski center Generalne policijske uprave
OPC	Operativni podporni center
OŠCZ	Občinski štab Civilne zaščite
OTU	Območje načrtovanja takojšnjih zaščitnih ukrepov ob nesreči v NEK
P	Priloge
POVC	Poveljniški center
ReCO	Regijski center za obveščanje
RKB	Radiološko, kemično in biološko
RKS	Rdeči križ Slovenije
TPC	Tehnični podporni center
UKOM	Urad Vlade RS za komuniciranje
UN - OCHA	Urad združenih narodov za usklajevanje humanitarnih aktivnosti (United Nations Office for Coordination of Humanitarian Affairs)
URSJV	Uprava RS za jedrsko varnost
URSVS	Uprava Republike RS za varstvo pred sevanji
URSZR	Uprava RS za zaščito in reševanje
VURS	Veterinarska uprav RS
ZIR	Zaščita in reševanje
ZPC	Zunanji podporni center
ZRP	zaščita, reševanje in pomoč
ZVD	Zavod za varstvo pri delu

12 SEZNAM PRILOG IN DODATKOV

12.1 SKUPNE PRILOGE

oznaka	Naziv priloge	stran
P-2	Pregled GE na območju občine Postojna	16, 18
P-3	Pregled štabov, enot in služb CZ Občine Postojna	16, 23
P-4	Pregled večjih podjetij, zavodov in organizacij na območju občine Postojna	16
P-5	Materialno tehnična sredstva CZ Občine Postojna	17
P-7	Seznam medijev lokalnega pomena	19
P-8	Telefonska številka Občine Postojna za informiranje prebivalcev ob nesrečah	30
P-9	Seznam članov občinskega štaba CZ Postojna	18

12.2 POSEBNE PRILOGE

oznaka	Naziv priloge	stran
P-16	Pregled zdravstvenih ustanov na območju občine Postojna	31
P-31	Pregled materialnih sredstev ZRP iz državnih rezerv	21
P-32	Seznam regijskih logističnih centrov (URSZR)	21
P-33	Pregled zaklonišč na območju občine Postojna	27
P-34	Pregled RKB zaščitnih in dozimetrijskih sredstev	29
P-35	Pregled MS ZRP iz državnih rezerv	17
P-200	Pregled objektov z radioaktivnimi viri v RS (URSJV)	8
P-201	Seznam prevoznikov radioaktivnih snovi v RS (URSJV)	8
P-203	Obvestilo o izrednem dogodku (NEK)	18
P-204	Obrazec o soglasju in seznanitvi s tveganjem pri preseganju doznih omejitev (URSJV)	30

12.3 SKUPNI DODATKI

oznaka	Naziv dodatka	stran
D-1	Dokumenti o pozivanju in aktiviranju pripadnikov, enot in služb zaščite, reševanja in pomoči pri Občini Postojna	20
D-2	Navodilo za uporabo radijskih zvez ZARE pri občini Postojna	24
D-3	Občinski operativni gasilski načrt Postojna	31
D-4	Načrt dejavnosti Občinske uprave Postojna ob izrednih razmerah	23
D-5	Štabno navodilo o vodenju zaščitnih ukrepov in nalog ZRP	20

12.4 POSEBNI DODATKI

oznaka	Naziv dodatka	stran
D-13	Navodilo za psihološko pomoč s seznamom zavodov (URSZR)	31
D-14	Navodilo za uporabo pitne vode (URSZR)	31
D-32	Navodilo za obveščanje ob jedrski nesreči (URSZR)	19
D-33	Navodilo prebivalcem za ravnanje ob jedrski nesreči (URSZR)	27, 32
D-39	Navodilo vzdrževanja in razdelitve načrta ZR	32
D-40	Program usposabljanja, urjenja in vaj	32
D-43	Vzorec sklepa o aktiviranju občinskega načrta ob nesreči	13
D-45	Postopek usklajevanja načrta ZR s temeljnim načrtom	32
D-50	Obrazec za povrnitev stroškov občanom ob nesreči	17
D-207	Navodilo za delovanje evakuacijskega sprejemališča (URSZR)	28
D-210	Navodilo za izvajanje dekontaminacije (URSZR, URSJV)	28
D-212	Ukrepi po prenehanju izrednega dogodka (URSZR)	29
D-213	Organizacija osebne dozimetrije(URSZR)	30